

ПОПОВА Ю. М., кандидат економічних наук

Директорка Комунальної установи «Агенція місцевого розвитку територіальних громад Полтавського району»

ПАРТНЕРСТВО ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД І БІЗНЕСУ ЯК ОСНОВА МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Процеси розвитку вітчизняного бізнесу, вдосконалення системи публічного управління, поліпшення інвестиційної привабливості як країни загалом, так і її окремих регіонів вимагають зміни цілей і механізмів комунікації між комерційними структурами та органами публічної влади. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вдосконалення взаємодії органів місцевого самоврядування з бізнес-структурами як способу активізації соціально-економічного розвитку територіальних громад.

Тому слід проаналізувати результати партнерських відносин бізнес-структур і територіальних громад, зокрема, таких крупних компаній як ДТЕК Нафтогаз, ПРАТ «МХП», ТОВ «НІБУЛОН». Зокрема і у період воєнного стану.

ДТЕК Нафтогаз – найбільша в Україні приватна газовидобувна компанія. До складу ДТЕК Нафтогаз входять підприємства «Нафтогазвидобування» і «Нафтогазрозробка», які ведуть розвідку та видобування вуглеводнів у Полтавській і Харківській областях. Головна мета соціального партнерства – підвищення якості життя людей на територіях діяльності компанії завдяки розвитку громад. Реформи й інвестиції енергетичної компанії впливають на якість життя більшості людей. Особливо в регіонах, де розташовано підприємства, на яких працюють тисячі людей [1].

Компанія системно розвиває партнерські відносини з громадами, щоб разом досягти спільної мети – сталого розвитку районів, міст, селищ і сіл. Для комплексного вирішення найгостріших проблем у ДТЕК разом з органами місцевої влади, бізнесом, експертами з розвитку територій і представниками громадськості розробили стратегії соціально-економічного розвитку територій.

За 2014–2020 рр. ДТЕК Нафтогаз спрямував більше 61 млн грн у проекти з охорони здоров'я, освіти, інфраструктури та енергоефективності, які допомогли суттєво покращити рівень життя людей. За користування надрами 5% ренти перераховується у місцеві бюджети. За 2018–2020 рр. ДТЕК Нафтогаз сплатив 212,3 млн грн до бюджетів усіх рівнів Полтавської області, що стало суттєвим внеском у розвиток цих громад [1]. Програми соціального партнерства розвиваються в п'яти ключових.

Важливою є підтримка громад у період військових дій. ДТЕК Нафтогаз передали паливно-мастильні матеріали на потреби громад Полтавської області – стабілізований газовий конденсат зі свердловин, який для своїх потреб може використовувати комунальний транспорт. ДТЕК розгорнув програму гуманітарної допомоги, допомагаючи продуктами харчування, медикаментами, паливом та заходами евакуації населення. Передали 1400 л стабілізованого газового конденсату для потреб територіальної оборони та громад Полтавщини. Загалом підприємства надали вже 2200 л ПММ. Працівники компанії долучаються до волонтерства та допомагають громадам усіма доступними способами. Група ДТЕК почала безкоштовно постачати електроенергію медичним установам, військовим та силовим структурам, а також виробникам хліба у Києві, Донецькій та Дніпропетровській областях [1].

ПРАТ «МХП» – приватне акціонерне товариство, яке спеціалізується на виробництві курятини і вирощуванні зернових, а також іншої аграрної

діяльності (виробництво м'ясо-ковбасних виробів і м'ясних виробів, готових до вживання). МХП вже багато років тісно співпрацює з місцевими громадами. В рамках власної політики соціальної корпоративної відповідальності холдинг постійно допомагає реалізовувати важливі для регіонів проекти – соціальні, інфраструктурні, освітні. У 2019 році компанія виділила на них понад 200 млн грн. У 2020 році агрохолдинг МХП та БФ «МХП – Громаді» спрямували на проекти корпоративної соціальної відповідальності понад 200 млн грн. Загалом вдалося реалізувати близько 500 соціальних проектів по всій Україні [2].

Серед основних завдань корпоративної соціальної діяльності компанії на 2021–2023 роки – розбудова партнерства з іншими донорами та збільшення фінансування проектів МХП, корпоративне волонтерство.

Із початком військового конфлікту в режимі 24/7 компанія працює на підтримку харчової безпеки України. В МХП організований спеціальний штаб для допомоги продуктами харчування тим, хто перебуває зараз у найбільшій небезпеці. Водії везуть продукцію в найгарячіші точки України. Працівники змінюють свої «мирні» професії й стають вантажниками, експедиторами, фасувальниками, опрацьовують заявки, координують допомогу на місцях. 4 тис тонн безкоштовної продукції (на загальну суму більше 200 млн грн) вже отримали від МХП та Благодійного фонду «МХП – Громаді» ті, хто її потребує найбільше – військові, поліція, територіальна оборона в гарячих точках країни, медичні заклади, пологові й дитячі будинки, центри для літніх людей, населення, яке перебуває у критичній ситуації, а також громадяни, які тимчасово полишили свої домівки [2].

ТОВ «НІБУЛОН» – це провідний український інвестор, сільгосптоваровиробник і експортер, один із найбільших платників податків у аграрному секторі. «НІБУЛОН» пліч-о-пліч з українськими громадами будує країну. Щороку компанія витрачає значні матеріальні

ресурси на підтримку освіти та творчості, покращення рівня медичного обслуговування та охорону навколишнього середовища, створення гідних умов та оплати праці, досягнення високого рівня життя людей в країні.

Основними напрямками співпраці компанії з громадами є: медицина, довкілля, освіта, культурно-духовна спадщина, благодійність [3, 4]. У 2020 році «НІБУЛОН» збудував та відкрив черговий високотехнологічний, повністю автоматизований річковий перевантажувальний термінал у с. Мар'янське Апостолівського району Дніпропетровської області, що стало справжньою подією для аграрного сектора регіону та всієї України.

Компанія на системній основі багато років поспіль надає допомогу медичним закладам у придбанні сучасного обладнання та меблів, проведенні ремонту. «НІБУЛОН» працює над проблемою забезпечення сучасного медичного обслуговування в селах. Зокрема, компанія допомогла в організації проведення в селах безкоштовних медичних оглядів [3]. Упродовж 2020–2021 рр. компанія направила на розвиток галузі охорони здоров'я України понад 100 млн грн. Значна частина допомоги навчальним та медичним закладам надається компанією «НІБУЛОН» у рамках угод про соціальне партнерство з міськими, селищними і сільськими радами. Щороку компанія укладає близько 80 угод про соціальне партнерство. На передбачені угодами кошти вже відремонтовані та оснащені школи, лікарні та будинки культури, утеплені дитячі садки, відремонтовані дороги, відновлене вуличне освітлення та тепло-, водо-, газопостачання. Метою укладення таких угод є реалізація програм соціально-економічного розвитку, збереження і збагачення традицій історико-культурної спадщини, утримання інфраструктури [4].

Як соціально відповідальне підприємство «НІБУЛОН» щороку інвестує кошти і в ремонт автошляхів. Зокрема в 2018 р. компанією було виділено 7 млн грн на ремонт дорожнього покриття в Миколаївській,

Полтавській, Черкаській, Луганській, Хмельницькій, Запорізькій областях. Щороку техніка компанії «НІБУЛОН» на безоплатній основі виїжджає на міські вулиці допомагати комунальним службам розчищати дороги та тротуари від снігу для зручності транспорту й містян. Протягом року компанія за власний кошт підтримує в належному стані частину автошляхів міста [3].

З перших днів військової агресії компанія послідовно допомагає українській армії в ремонті техніки, забезпеченні паливно-мастильними матеріалами, продуктами харчування та облаштуванні побутових умов. «НІБУЛОН» долучився до справи допомоги постраждалим від військових дій. Благодійний Фонд соціальної допомоги малозабезпеченим одержав від підприємства партію продуктів харчування. Сьогодні фонд займається формуванням продуктових наборів для вимушених переселенців.

Слід зазначити і про основні проблеми, які перешкоджають належній співпраці влади і бізнесу. Це такі: недосконалість механізмів комунікації влади з бізнесом щодо визначення основних пріоритетів розвитку країни у політичній та соціально-економічній сферах; позиціонування влади як головної, домінуючої, а не рівноправної сторони у взаємодіях з бізнесом, яка нав'язує свої «правила гри»; збереження системи диференційованого ставлення органів публічної влади до бізнесу, в основі якої знаходяться механізми прямої взаємодії та надання преференцій окремим бізнес-структурам; низький рівень соціальної відповідальності бізнесу, його рентоорієнтована поведінка та намагання інтегруватися безпосередньо у владу; високий рівень корупції, передусім у політичній сфері, що призводить до домінування різноманітних неформальних практик.

Разом з тим, партнерство бізнесу та влади дозволяє об'єднати переваги приватних акторів (інновації, технічні знання та навички, організаційна ефективність, підприємливість, фінансові ресурси) та можливості влади, яка є гарантом соціальної справедливості і

відповідальності з метою реалізації високоякісних послуг для населення. Однак, як показують результати дослідження, співпраця можлива лише в умовах здатності та готовності місцевих органів влади до формування міцних робочих відносин із партнерами з бізнес-середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. ДТЕК Нафтогаз: веб-сайт. URL : <https://oilandgas.dtek.com/> (дата звернення: 14.03.2022).
2. МХП розвиває партнерство між бізнесом, владою та громадами. Укрінформ. URL : <http://surl.li/bnuak> (дата звернення: 13.02.2022).
3. «НІБУЛОН» будує Україну разом з громадою. URL : <http://surl.li/bnuae> (дата звернення: 01.02.2022).
4. Соціальний звіт ТОВ «НІБУЛОН». URL : <http://surl.li/bnual> (дата звернення: 11.02.2022).